

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 121/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΣΤ' Τμήμα
Συνεδρίαση της 13^{ης} Νοεμβρίου 2024**

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Νικόλαος Καραγιώργης, Θεόδωρος Ράπτης, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Παναγιώτα Παρασκευοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ευδοκία Σαφαρή, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός ερωτήματος: Το υπ' αρ. πρωτ. 211156/12-02-2024 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ, που υπογράφεται από τον Διοικητή του e-ΕΦΚΑ, όπως συμπληρώθηκε με το υπ' αρ. πρωτ. 1411829/10-10-2024 έγγραφο της ίδιας Υπηρεσίας, ύστερα από την έκδοση του υπ' αρ. 745/2024 Πρακτικού του ΣΤ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται, εάν για ασφαλισμένο στο Δημόσιο, ανεξάρτητα από το πότε υπήχθη σε αυτό, δηλαδή πριν ή μετά την 01-01-1983, ο οποίος επικαλείται την εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης με τους τέως φορείς ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ, δύναται να θεωρηθεί συντάξιμος και ο χρόνος της προσμετρητέας υπηρεσίας Δημοσίου, δηλ. ο χρόνος που

εργάστηκε με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου (χρόνος εκτάκτου υπηρεσίας), προ του διορισμού του ως μονίμου υπαλλήλου στο Δημόσιο.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως ακολούθως:

Ιστορικό

Με το έγγραφο του ερωτήματος, το υπ' αρ. πρωτ. 1411829/10-10-2024 συμπληρωματικό έγγραφο και τα στοιχεία του φακέλου που τα συνοδεύουν, δίδεται το ακόλουθο ιστορικό:

1. Η Γενική Διεύθυνση Συντάξεων Δημοσίου Τομέα του e-ΕΦΚΑ με το υπ' αρ. πρωτ. (Ι) 387404/09-08-2023 έγγραφό της ζήτησε τις απόψεις της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών – Διεύθυνσης Κύριας Ασφάλισης και Εισφορών Δημοσίου Τομέα για το εάν για ασφαλισμένο στο Δημόσιο, ανεξάρτητα από το πότε υπήχθη σε αυτό, δηλαδή πριν ή μετά την 01-01-1983, ο οποίος επικαλείται την εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης με το Δημόσιο (απονέμων φορέας τέως Δημόσιο), με επίκληση του άρθρου 19 του ν. 4387/2016, δύναται να θεωρηθεί συντάξιμος και ο χρόνος της προσμετρητέας υπηρεσίας για τον οποίο χώρησε ασφάλιση σε άλλο τέως Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΦΚΑ) - (π.χ. ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ). Στο εν λόγω έγγραφό της, η Γενική Διεύθυνση Συντάξεων Δημοσίου Τομέα αναφέρει ότι η πρακτική που ακολουθείται από τη Β΄ Διεύθυνση Απονομής Συντάξεων και Εφάπαξ Δημοσίου Τομέα είναι να εκδίδονται κατόπιν αίτησης των ενδιαφερομένων, πράξεις αναγνώρισης, προκειμένου οι συγκεκριμένες προσμετρητέες υπηρεσίες να αξιοποιηθούν αυτοτελώς για την απονομή σύνταξης με βάση τις διατάξεις του ν.δ. 4277/1962.

Ακολούθως, η ως άνω Υπηρεσία ζήτησε να διευκρινιστεί εάν στην περίπτωση αυτή, επειδή δεν χώρησε ασφάλιση στο Δημόσιο (με καταβολή εισφορών), θα πρέπει να γίνεται πράξη αναγνώρισης ή αν τούτο δεν είναι επιτρεπτό. Επιπροσθέτως, ζήτησε να διευκρινιστεί αν στην περίπτωση θεμελίωσης δύο αυτοτελών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων υφίσταται αυτή η δυνατότητα (αναγνώρισης του χρόνου υπηρεσίας στο τ. Δημόσιο) ή όχι, επισημαίνοντας ότι η πρόνοια του ν. 4387/2016 αφορά τις πράξεις αναγνώρισης που έχουν εκδοθεί πριν την έναρξη ισχύος του νόμου και ότι οι πράξεις αναγνώρισης

αυτού του είδους δημιουργούν για τον ασφαλισμένο δυνατότητα αξιοποίησης χρόνου παράλληλης ασφάλισης.

2. Επί του εγγράφου αυτού, το Τμήμα Ασφάλισης και Καθορισμού Εισφορών Δημοσίου Τομέα της Γενικής Διεύθυνσης Εισφορών του e-ΕΦΚΑ, με το υπ' αρ. πρωτ. 110904/24-01-2024 έγγραφό του, απάντησε ως εξής:

«Απαντώντας στο ανωτέρω σχετικό έγγραφό σας, σας γνωρίζουμε τα κάτωθι:

1) *Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 4387/2016 περί διαδοχικής ασφάλισης, θεωρείται συντάξιμος και προσμετράται στο χρόνο του Δημοσίου ο χρόνος απασχόλησης, για τον οποίο εχώρησε ασφάλιση σε πρώην Φορέα του e-ΕΦΚΑ (π.χ. τ. ΤΣΑΥ- τ. ΤΣΜΕΔΕ), ανεξάρτητα από το χρόνο υπαγωγής στην ασφάλιση του δημοσίου υπαλλήλου και ανεξάρτητα από το χρόνο της υπαγωγής του για πρώτη φορά στην ασφάλιση οποιουδήποτε Φορέα. Επομένως, ισχύουν οι εν λόγω διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης για όλους τους υπαλλήλους του Δημοσίου Τομέα, ανεξάρτητα εάν διορίστηκαν πριν ή μετά την 1/1/1983.*

2) *Η αναγνώριση από το Δημόσιο του χρόνου απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα ως συντάξιμου, με καταβολή συμπληρωματικής εισφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν. 1405/1983, γίνεται ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΟΡΙΣΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 1/1/1983 ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ, στις εξής περιπτώσεις:*

A) Εάν έχει υποβληθεί αίτηση συνταξιοδότησης ΕΩΣ 13/5/2016 και

B) Εάν πρόκειται για πρόσωπα που έχουν υποβάλλει αίτηση συνταξιοδότησης ΜΕΤΑ ΤΗΝ 13/5/2016 και δεν έχουν καταβάλλει ασφαλιστικές εισφορές για τον κλάδο κύριας σύνταξης, στο Δημόσιο.

Τέλος, επισημαίνεται ότι δεν προβλέπεται διαφοροποίηση από τα ανωτέρω, στην περίπτωση που πρόκειται για δύο αυτοτελή συνταξιοδοτικά δικαιώματα».

Επί του ως άνω ερωτήματος, το ΣΤ΄ Τμήμα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατά την 28^η Συνεδρίαση της 19-06-2024, εξέδωσε το υπ' αρ. 745/2024 Πρακτικό, σύμφωνα με το οποίο, συνέτρεχε νόμιμος λόγος αναβολής έκδοσης γνωμοδότησης, προκειμένου: α) να συμπληρωθεί το ιστορικό του ερωτήματος, με σαφή εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών και σαφή διατύπωση προβληματισμού για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας και β) να αναζητηθούν οι πλήρεις και επικαιροποιημένες απόψεις των αρμοδίων υπηρεσιών του εποπτεύοντος τον e-ΕΦΚΑ Υπουργείου Εργασίας και

Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ειδικότερα, της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, επί των υπό κρίση ζητημάτων.

Κατόπιν τούτων, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Ασφάλισης – Διεύθυνση Παροχών Κύριας Σύνταξης απέστειλε το υπ' αρ. πρωτ. 39447/09-07-2024 έγγραφο, στο οποίο εξέθεσε τις απόψεις της επί του ερωτήματος και η ερωτώσα Υπηρεσία απέστειλε το υπ' αρ. πρωτ. 1411829/10-10-2024 έγγραφο, συμπληρώνοντας το ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

3. Στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζονται τα εξής: *«Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου»*, στο δε **άρθρο 22 παρ. 5** αυτού ορίζεται ότι: *«Το κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει»*.

4. Στον ν. 2084/1992 («Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» - Α' 165) και ειδικότερα, στο **άρθρο 4** αυτού ορίζονται τα εξής: *«1. (...) 2. Συντάξιμη λογίζεται και κάθε υπηρεσία, που έχει παρασχεθεί στο Δημόσιο, στους ο.τ.α. και τα άλλα ν.π.δ.δ. με οποιαδήποτε σχέση, (...) με την προϋπόθεση καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 17 εισφοράς. 3. (...)»*. Στο **άρθρο 17** παράγραφοι 2, 3 και 4 του ίδιου νόμου, όπως αυτές αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 5 παρ. 2 και 3 του ν. 2320/1995 (Α' 133) και το άρθρο 4 παρ. 21 του ν. 3408/2005 (Α' 272), ορίζονται τα εξής: *«2. Για την αναγνώριση των υπηρεσιών της παρ. 2 του άρθρου 4, καθώς και για κάθε άλλη συντάξιμη υπηρεσία για την οποία δεν έχουν καταβληθεί εισφορές στο Δημόσιο ή σε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, καταβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο η ασφαλιστική εισφορά που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου αυτού (...). Η αναγνώριση γίνεται με πράξη της αρμόδιας διεύθυνσης συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους... 3. Αν για κάποια από τις υπηρεσίες της προηγούμενης παραγράφου έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του ν.δ/τος 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως αντικαταστάθηκαν, τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν (...). Το ίδιο ισχύει και για όσους μετακινούνται από τον ιδιωτικό τομέα στο Δημόσιο και αντίστροφα μη εφαρμοζομένων των διατάξεων των άρθρων 1 έως 6 του ν. 1405/1983 (...). 4. Τα πρόσωπα των άρθρων 3 και 7 του νόμου αυτού*

ασφαλίζονται υποχρεωτικά μόνο στο Δημόσιο. Κατ' εξαίρεση αν, για τα πρόσωπα αυτά, προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις υποχρεωτική ασφάλιση και σε άλλους φορείς κύριας ασφάλισης λόγω της ιδιότητάς τους για την ίδια υπηρεσία ή για περισσότερες απασχολήσεις παρέχεται η δυνατότητα να επιλέξουν την ασφάλισή τους είτε στο Δημόσιο είτε στους άλλους αυτούς φορείς. Η επιλογή γίνεται με υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986, που υποβάλλεται στη διεύθυνση διοικητικής υποστήριξης του υπουργείου τους και στους οικείους φορείς ασφάλισης, μέσα σε προθεσμία τριών μηνών από την ανάληψη υπηρεσίας. Αν η υποχρεωτική αυτή ασφάλιση στους ανωτέρω φορείς έχει πραγματοποιηθεί μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1992, δύναται ο υπάλληλος, εφόσον επιθυμεί, να ασφαλισθεί και στο Δημόσιο, καταβάλλοντας την εισφορά που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.1902/1990, δηλώνοντας τούτο εγγράφως στην υπηρεσία του. Ειδικά η ασφάλιση στο ταμείο Συντάξεως και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (Τ.Σ.Α.Υ.) και στο Ταμείο Συντάξεως Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.) είναι υποχρεωτική προκειμένου για όσους υπάγονται για πρώτη φορά στην ασφάλιση των ταμείων αυτών από 1^{ης} Ιανουαρίου 1993 και μετά, όπως ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 39 του παρόντος και στο Δημόσιο προαιρετική με καταβολή σε αυτό του συνόλου των εισφορών από τους ασφαλιζομένους, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου αυτής...».

Στο **άρθρο 39** του ανωτέρω νόμου, όπως το άρθρο αυτό ίσχυε πριν την κατάργησή του από το άρθρο 36 παρ. 7 του ν. 4387/2016, ορίζονταν τα εξής: «1. Υποχρεωτική ασφάλιση επιτρέπεται σε ένα φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, ένα φορέα επικουρικής ασφάλισης, ένα φορέα ασφάλισης ασθένειας και ένα φορέα ασφάλισης πρόνοιας. 2. Τα πρόσωπα για τα οποία προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις υποχρεωτική ασφάλιση σε περισσότερους του ενός ασφαλιστικούς φορείς, ασφαλίζονται υποχρεωτικά σε ένα φορέα, τον οποίο επιλέγουν με δήλωσή τους, που υποβάλλεται κάθε φορά σε όλους τους αρμόδιους φορείς και τους οικείους εργοδότες, εντός έξι (6) μηνών από την ανάληψη της δεύτερης απασχόλησης μισθωτής ή αυτοαπασχόλησης ή την απόκτηση της ιδιότητας. Σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης εντός της παραπάνω προθεσμίας, η υποχρεωτική ασφάλιση χωρεί στο φορέα που υπάγεται η κατά το πρώτον αναληφθείσα μισθωτή

απασχόληση ή αυτοαπασχόληση ή η ιδιότητα, με εξαίρεση την ασφάλιση στο Ταμείο Συντάξεων και Αυτασφαλίσεως Υγειονομικών (ΤΣΑΥ) και στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (ΤΣΜΕΔΕ), η οποία είναι υποχρεωτική. Εφόσον επιθυμούν, τα πρόσωπα αυτά δύνανται να ασφαλιστούν προαιρετικά και σε περισσότερους του ενός φορείς, αν αυτό προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία, ύστερα από σχετική αίτηση, που υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα εντός της παραπάνω εξάμηνης προθεσμίας. Στην περίπτωση αυτήν υποχρεούνται στην καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένου, εργοδότη και Κράτους των προβλεπομένων από τις ισχύουσες διατάξεις για τον οικείο φορέα».

Με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 43 του ως άνω νόμου, ορίζεται ότι: «Οι διατάξεις των άρθρων 22 έως 43 του παρόντος νόμου έχουν εφαρμογή για τους ασφαλισμένους, οι οποίοι υπάγονται για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από 1.1.1993 και μετά, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. ...».

5. Με το άρθρο 2 του ν. 2335/1995 (Α' 185/6.9.1995), το οποίο ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 24 του νόμου αυτού, από τη δημοσίευσή του στο Φ.Ε.Κ., ορίστηκε ότι: «1. ... 2. Οι διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 2084/1992, όπως ισχύουν κάθε φορά, εφαρμόζονται ανάλογα και για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους ανεξάρτητα απασχολούμενους, οι οποίοι υπάγονται στην ασφάλιση του Ταμείου Νομικών, ΤΣΑΥ και ΤΣΜΕΔΕ και παράλληλα απασχολούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, υπαγόμενοι ως εκ τούτου στην ασφάλιση του ΤΑΕ, ΤΕΒΕ, ΤΑΝΠΥ, Ταμείο Πρόνοιας Ξενοδόχων και του ΤΣΑ. Προκειμένου για τους ελεύθερους επαγγελματίες και ανεξάρτητα απασχολούμενους, που είναι ασφαλισμένοι κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου σε δύο φορείς, η τρίμηνη προθεσμία της παραγράφου 2 του ανωτέρω άρθρου αρχίζει από την ισχύ του νόμου αυτού. 3. ...».

6. Στις διατάξεις των άρθρων 11 και 12 του π.δ. 169/2007 («Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» - Α' 210) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 11 – Θεμελιωτική συντάξιμη υπηρεσία

«1...2...3...4...5...6...7...8. Δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος οποιασδήποτε υπηρεσίας, αν χρησίμευσε ή θα χρησιμεύσει σύμφωνα με νόμο για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου..., καθώς και αν

για το χρόνο αυτόν καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί, μετά την απομάκρυνση του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, εφάπαξ αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή, εκτός αν αυτή επιστραφεί.... 9...10...11...12...13...14...15...».

Άρθρο 12 – Συντάξιμη υπηρεσία που προσμετρείται

«1. Συντάξιμη λογίζεται και προσμετράται στις υπηρεσίες του προηγούμενου άρθρου: α)... β) Η προγενέστερη υπηρεσία με μηνιαίο μισθό, με μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση ως έκτακτων, αναπληρωτών, προσωρινών υπαλλήλων ή υπαλλήλων που αμείβονται από ειδικά κονδύλια του προϋπολογισμού, η οποία παρασχέθηκε μετά τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας τους ή, για όσους στη συνέχεια μονιμοποιήθηκαν σε υπηρεσία του ίδιου Υπουργείου, μετά τη συμπλήρωση του 15^{ου} έτους. Στην παραπάνω περίπτωση περιλαμβάνεται και η προγενέστερη υπηρεσία που παρασχέθηκε με οποιαδήποτε ιδιότητα και σχέση έκτακτου, με σύμβαση, με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο, πρόσκαιρου ή με αποκοπή υπαλλήλου ή υπηρέτη που εργάζεται με πλήρες ωράριο και αμείβεται από ειδικά (εθνικά) κονδύλια του προϋπολογισμού ή από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 του Ν.Δ. 2421/1953 ή από άλλα παρόμοια του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας....

2. Λογίζεται σαν συντάξιμος και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία και ο χρόνος των παρακάτω προϋπηρεσιών των δημοσίων υπαλλήλων: α)... β) ...γ) Κάθε προϋπηρεσία στο εσωτερικό ή εξωτερικό, αν και για όσο χρονικό διάστημα αυτή απαιτείται σαν προσόν για την πρόσληψη υπαλλήλου στη δημόσια υπηρεσία, εφόσον ο υπάλληλος αποχωρεί τελικά από τη θέση αυτή. Σε περίπτωση διορισμού ή μετακίνησης του υπαλλήλου σε άλλη θέση ο χρόνος υπηρεσίας που του χρησίμευσε σαν προσόν διορισμού σε προηγούμενη θέση, σε καμιά περίπτωση δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος στη νέα θέση, εκτός αν η προηγούμενη θέση αποτελεί προϋπόθεση διορισμού στην τελευταία θέση. Ως προϋπηρεσία για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής νοείται και η δικηγορική, η ιατρική κ.λπ., καθώς και ο χρόνος για την απόκτηση της ειδικότητας που απαιτείται ως προσόν για την πρόσληψη του υπαλλήλου, σε καμιά όμως περίπτωση και ο χρόνος μαθητείας ή πρακτικής άσκησης ή εμπειρίας που τυχόν απαιτήθηκε για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Ο χρόνος προϋπηρεσίας που προσμετράται δεν μπορεί να υπερβαίνει τη δεκαετία.

Προκειμένου για υπάλληλο που προσλήφθηκε για πρώτη φορά από 1.1.1983 και μετά, εφόσον για την προϋπηρεσία του η οποία απετέλεσε προσόν διορισμού κατά τα ανωτέρω, έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 10 ή 11 του ν.1405/1983.3...4. Όλη η προγενέστερη υπηρεσία δημοσίου υπαλλήλου ως τακτικού ή έκτακτου ή δόκιμου ή με σύμβαση υπαλλήλου σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση λογίζεται σαν συντάξιμη από το Δημόσιο και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του.... Ειδικές προϋποθέσεις και περιορισμοί που προβλέπονται από τη συνταξιοδοτική νομοθεσία του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. ή ασφαλιστικού οργανισμού κύριας ασφάλισης, που φέρουν το βάρος της συντάξεως, και οι οποίοι αναφέρονται στην αναγνώριση προϋπηρεσιών εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν είναι αντίθετοι με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής...5...6...7...8...9...10...11... 12.... Επίσης λογίζεται συντάξιμος και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου ο χρόνος παροχής υπηρεσίας με σύμβαση μίσθωσης έργου ή με ανάθεση εργασίας κατ' αποκοπή, εφόσον οι υπηρεσίες αυτές έχουν χαρακτηριστεί με διάταξη νόμου ή με δικαστική απόφαση ότι διανύθηκαν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (εξαρτημένης) ή εφόσον σύμφωνα με τα υπηρεσιακά έγγραφα συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) απασχόληση κατά το συνηθισμένο δημοσιοϋπαλληλικό ωράριο, β) παροχή εργασίας στο χώρο της δημόσιας υπηρεσίας και με την άμεση εποπτεία της και γ) αμοιβή ανάλογη με αυτών που προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 8 παρ. 6 ν. 1813/88). 13....14. Λογίζεται συντάξιμη και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία των ιατρών που αναφέρονται στις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 1: (Άρθρο 37 παρ. 1 του ν.1813/88) α) Κάθε υπηρεσία που λογίζεται συντάξιμη για όλους τους άλλους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους..., β) Ο χρόνος που απαιτείται ως προσόν διορισμού (ειδικότητας και άσκησης ειδικότητας) και μέχρι δέκα έτη και γ) Ο χρόνος προγενέστερης υπηρεσίας σε νοσοκομειακές μονάδες που λειτουργούσαν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ως υπηρεσίες Ν.Π.Ι.Δ και έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του Ν.Δ. 2592/1953».

7. Στις διατάξεις των άρθρων 2, 4, 17, 19 και 36Α του ν. 4387/2016 («Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού -

συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» - Α' 85), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 2 – Εννοιολογικοί προσδιορισμοί.

« Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: - Παράλληλη ασφάλιση: η ασφάλιση που έχει πραγματοποιηθεί πριν την 1.1.2017 σε δύο ή περισσότερους φορείς λόγω παροχής μισθωτής εργασίας ή λόγω άσκησης εκ παραλλήλου μισθωτής και αυτοτελούς ή ελεύθερου επαγγέλματος ή αγροτικής απασχόλησης σε διαφορετικούς φορείς, τομείς ή λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. έως την έναρξη λειτουργίας του.....

- Διαδοχική ασφάλιση: η ασφάλιση που έχει πραγματοποιηθεί έως την 1.1.2017 σε διαδοχικά χρονικά διαστήματα και σε διαφορετικούς φορείς, τομείς ή λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α.....».

Άρθρο 4 - Υπαγωγή στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης των υπαλλήλων - λειτουργών του Δημοσίου, καθώς και των στρατιωτικών

«1. α. Από 1.1.2017 οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των ΟΤΑ α' και β' βαθμίδας, οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 51 και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του παρόντος.

β. Για τις προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, καθώς και για τα όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης των ανωτέρω προσώπων, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

2. α. Το Δημόσιο εξακολουθεί έως 31.12.2016 να υπολογίζει και να εισπράττει τις ασφαλιστικές εισφορές των προσώπων της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου και να καταβάλλει τις ήδη κανονισθείσες συντάξεις, καθώς και εκείνες που θα κανονισθούν μέχρι την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

β. Οι συντάξεις όσων από τα πρόσωπα της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου έως 31.12.2016 κανονίζονται από το Δημόσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

γ. Οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο, κατά την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος νόμου, συντάξεις όσων από τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την ημερομηνία αυτή, μεταφέρονται στον Ε.Φ.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτόν, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων του άρθρου 13 περί ανωτάτου ορίου σύνταξης. 3. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης θα ορισθεί κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού».

Άρθρο 17 – Παράλληλη ασφάλιση

«1. Ασφαλισμένοι, ανεξαρτήτως του χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση, για τους οποίους προκύπτει βάσει γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων, όπως ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, υποχρεωτική ασφάλιση σε δύο ή περισσότερους πρώην φορείς ή τομείς ασφάλισης που εντάχθηκαν στον ε-ΕΦΚΑ, καταβάλλουν για κάθε αναληφθείσα επαγγελματική δραστηριότητα τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές, όπως αυτές καθορίζονται από τον παρόντα νόμο. 2. Ασφαλισμένοι, ανεξαρτήτως του χρόνου υπαγωγής στην κοινωνική ασφάλιση, για τους οποίους προέκυπτε, βάσει των γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων κάθε ενταχθέντα στον ε-ΕΦΚΑ πρώην φορέα, όπως ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του παρόντος, υποχρεωτική υπαγωγή λόγω ιδιότητας σε δύο ή περισσότερους πρώην φορείς για την ίδια απασχόληση, καταβάλλουν τις προβλεπόμενες στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του παρόντος ασφαλιστικές εισφορές. 3... 4... 5. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, πλην της παραγράφου 4, εφαρμόζονται από την 1.1.2017. 6. Το άρθρο 39 του Ν. 2084/1992 (Α' 165), καθώς και κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα του παρόντος καταργούνται».

Άρθρο 19 [όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 του ν. 4670/2020 (Α' 43)] – Διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης

«1....2. Το ποσό της σύνταξης υπολογίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 7, 8 και 28 με βάση τον συνολικό χρόνο που διανύθηκε στην ασφάλιση όλων των

ενταχθέντων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών. Ο παράλληλος χρόνος ασφάλισης έως 31.12.2016 σε περισσότερους του ενός φορείς, αξιοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 36Α.

3. Ο ασφαλισμένος δύναται να επιλέξει τον συνυπολογισμό του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης στους ενταχθέντες στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, υπό την προϋπόθεση ότι μετά την ένταξή τους στον Ε.Φ.Κ.Α., δεν συνεχίζει να ασφαρίζεται για δραστηριότητα ή απασχόληση που υπάγεται στην ασφάλιση του αντίστοιχου φορέα, τομέα, κλάδου και λογαριασμού που δεν επιθυμεί την προσμέτρηση του χρόνου του. Δεν είναι δυνατή η προσμέτρηση μόνο μέρους του χρόνου που διανύθηκε στην ασφάλιση του κάθε φορέα, τομέα, κλάδου και λογαριασμού.

4. Στις περιπτώσεις που έχει διανυθεί παράλληλος χρόνος ασφάλισης σε περισσότερους του ενός ενταχθέντες στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς έως 31.12.2016, ο ασφαλισμένος δύναται να επιλέξει τον χρόνο ασφάλισης που επιθυμεί να συνυπολογίσει σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης. 5...

6. Για τα πρόσωπα που προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο πριν την 1η.1.1983 και έχουν πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης σε περισσότερους από έναν φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α., ισχύουν τα εξής:

α. Για αιτήσεις συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί έως την 13η.5.2016, εφαρμόζονται τα άρθρα 1 έως 6 του ν. 1405/1983 (Α'180).

β. Από 13.5.2016 εξακολουθούν να εφαρμόζονται τα άρθρα 1 έως 6 του ν. 1405/1983, μόνο για τα πρόσωπα για τα οποία δεν έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές για κύρια σύνταξη στο Δημόσιο.

γ. Για χρόνο ασφάλισης, για τον οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές, εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου περί συνυπολογισμού διαδοχικού χρόνου ασφάλισης και δεν απαιτείται αναγνώριση του χρόνου αυτού, εφόσον υποβληθεί η αίτηση συνταξιοδότησης μετά τις 13.5.2016.

Το ίδιο ισχύει και για τις εκκρεμείς αιτήσεις αναγνώρισης κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν. 4387/2016, σε οποιοδήποτε στάδιο έκδοσης της σχετικής πράξης αναγνώρισης, εφόσον υποβληθεί αίτηση συνταξιοδότησης μετά τις 13.5.2016.

Πράξεις αναγνώρισης που έχουν εκδοθεί προ της 13ης.5.2016 και αφορούν χρόνο για τον οποίο είχαν καταβληθεί εισφορές, για πρόσωπα που υποβάλουν αίτηση συνταξιοδότησης μετά τις 13.05.2016, παραμένουν ισχυρές, με την επιφύλαξη του άρθρου 66 του π.δ. 169/2007 (Α΄210).

7...8...9. Τα οριζόμενα στο παρόν άρθρο ισχύουν για όλα τα πρόσωπα ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση και ανεξαρτήτως χρόνου που υπήχθησαν διαδοχικά για πρώτη φορά στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα. 10...11...».

Άρθρο 36Α (το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 32 του ν. 4670/2020 – Α΄ 43) - Αξιοποίηση του χρόνου παράλληλης απασχόλησης και τρόπος υπολογισμού της σύνταξης

«1. Χρονικά διαστήματα παράλληλης ασφάλισης που έχουν διανυθεί έως τις 31.12.2016 και για τα οποία έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές θεωρούνται διακριτοί, αυτοτελείς χρόνοι κύριας ασφάλισης.

2. Χρονικά διαστήματα παράλληλης απασχόλησης μετά την 1.1.2017 για τα οποία έχουν καταβληθεί περισσότερες της μιας ασφαλιστικές εισφορές θεωρούνται ενιαίος χρόνος ασφάλισης για κύρια σύνταξη.

3. Κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης απονομής κύριας σύνταξης, το χρονικό διάστημα που έχει διανυθεί μετά την 1.1.2017 και για το οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές παράλληλης απασχόλησης προσμετράται κατ' επιλογή του ασφαλισμένου στον ασφαλιστικό χρόνο ενός από τους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. πρώην φορείς, στον οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές για την θεμελίωση αυτοτελούς συνταξιοδοτικού δικαιώματος.4.... 5.... 6. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη των μελών του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

8. Με τη διάταξη του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος, ο συντακτικός νομοθέτης περιέβαλε με συνταγματικό κύρος την αρχή της κοινωνικής ασφάλισης, με γνώμονα την κάλυψη ολόκληρου του εργαζόμενου πληθυσμού της χώρας και την προστασία του ασφαλιστικού κεφαλαίου. Ανέθεσε δε την εξειδίκευσή της, ανάλογα με τις περιστάσεις, στον κοινό νομοθέτη, ο οποίος, κατά την επιδίωξη του σκοπού αυτού, έχει ευρεία εξουσία για τη ρύθμιση των σχετικών θεμάτων, υποκείμενος μόνο σε περιορισμούς που επιβάλλονται από άλλες συνταγματικές διατάξεις (βλ. ΣΤΕ 2197 – 2200/2010 Ολ., 2180/2004 Ολ., 2126/2019, 1374/2019, 600/2015).

9. Ο θεσμός της διαδοχικής ασφάλισης υπήρξε απόρροια της ανάγκης αποτροπής της απώλειας του ασφαλιστικού χρόνου που διανύει ο εργαζόμενος κατά τη μεταβολή ασφαλιστικού φορέα στη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου, από οργανισμό κύριας σε οργανισμό κύριας ασφάλισης, από οργανισμό επικουρικής ασφάλισης σε οργανισμό επικουρικής ασφάλισης και από οργανισμό πρόνοιας (εφάπαξ παροχών) σε οργανισμό πρόνοιας. Οι κανόνες της διαδοχικής ασφάλισης αποσκοπούν στην ασφαλιστική προστασία και στη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος για τους εργαζόμενους που ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους ασφαλιστικούς φορείς και έχουν εφαρμογή μία μόνο φορά. Η διαδοχική ασφάλιση ενοποιεί τον ασφαλιστικό βίο του απασχολούμενου, συνυπολογίζοντας περιόδους ασφάλισης που πραγματοποίησε σε διάφορους φορείς. Είναι, δε, δικαίωμα του ασφαλισμένου να ζητήσει την υπαγωγή του στις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης με αίτησή του, για να πετύχει τη μέγιστη συνταξιοδοτική παροχή.

10. Σε ότι αφορά το εφαρμοστέο νομοθετικό καθεστώς, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με γενική αρχή του ασφαλιστικού δικαίου, το συνταξιοδοτικό δικαίωμα κρίνεται, κατ' αρχήν, με βάση το νομοθετικό καθεστώς που ισχύει κατά τον χρόνο επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης (βλ. ΣΤΕ 2126/2019, 1374/2019, 2594/2017, 719/2016, 3092/2015 κ.ά.), εκτός αν, μέχρι να κριθεί οριστικά το συνταξιοδοτικό δικαίωμα, εκδοθεί ευμενέστερος νόμος για τον ενδιαφερόμενο, οπότε εφαρμόζεται ο ευμενέστερος νεότερος νόμος (βλ. ΣΤΕ 1297/2004 επταμ., 2126/2019, 1374/2019, 719/2016, 2807/2014, 1435/2011, 2025/2009 κ.ά.). Όμως, η ανωτέρω γενική αρχή ισχύει στην περίπτωση κατά την οποία ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά (βλ. ΣΤΕ 2126/2019, 1374/2019,

2594/2017, 719/2016, 3092/2015, 267/2013). Εξάλλου, ως προς τον χρόνο επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης, στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος αυτός είναι ο χρόνος υποβολής της σχετικής αίτησης (βλ. ΣΤΕ 2807/2014, πρβλ. ΣΤΕ 2126/2019, 1374/2019, 2594/2017, 3775/2006), εφόσον κατά τον χρόνο αυτό συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης του ασφαλισμένου (πρβλ. ΣΤΕ 2594/2017). Αντιθέτως, η αρχή του ευνοϊκότερου καθεστώτος για τον ασφαλισμένο δεν αφορά τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης, η οποία καθορίζεται από το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό καθεστώς κατά τον χρόνο υποβολής της σχετικής αίτησης συνταξιοδότησης.

11. Το ζήτημα της διατήρησης των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων ασφαλισμένου σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης, δηλαδή υπαγωγής του, κατά τη διάρκεια του εργασιακού του βίου, σε διαφορετικούς ασφαλιστικούς φορείς και σε διάφορα ασφαλιστικά καθεστάτα, ρυθμίστηκε με το ν.δ. 4202/1961 («Περί διατηρήσεως των εκ της κοινωνικής ασφάλισης δικαιωμάτων εις περιπτώσεις μεταβολής ασφαλιστικού φορέως» - Α' 175). Βασικές ρυθμίσεις του εν λόγω νομοθετήματος αποτέλεσαν, μεταξύ άλλων, η αντιμετώπιση ως ενιαίου του χρόνου ασφάλισης που έχει διανυθεί σε διάφορους ασφαλιστικούς φορείς, ο καθορισμός του αρμόδιου για την απονομή της σύνταξης οργανισμού και ο διακανονισμός των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των συμμετεχόντων στη δαπάνη συνταξιοδότησης οργανισμών μετά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου (βλ. και άρθρο 1 ν. 3232/2004, περί της διαδικασίας υπολογισμού και καταβολής της σύνταξης από τον απονέμοντα οργανισμό). Ειδικότερα, ορίσθηκε ότι περίοδοι ταυτόχρονης ασφάλισης σε περισσότερους του ενός οργανισμούς λαμβάνονται άπαξ μόνο υπόψη, του ασφαλισμένου δικαιούμενου να επιλέξει τον οργανισμό του οποίου η ασφάλιση θα συνυπολογισθεί (άρθρο 3 παρ. 2).

12. Πριν την έναρξη ισχύος των διατάξεων του ν. 4387/2016 και την ένταξη στον ΕΦΚΑ της πλειονότητας των τότε υφιστάμενων φορέων κοινωνικής ασφάλισης, για την εφαρμογή των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης βάσει του ν.δ/τος 4202/1961, ετίθετο ως απαραίτητη προϋπόθεση ότι ο χρόνος ασφάλισης που ήδη χρησιμοποιήθηκε, δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί πάλι για τη συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από άλλο φορέα (ΣΤΕ 1127/1989). Ο περιορισμός όμως αυτός δεν ίσχυε προκειμένου

για το Δημόσιο, όταν αυτό ενεργούσε ως φορέας ασφάλισης των δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, διότι τότε τούτο δεν λογιζόταν ως οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης, αφού η σύνταξη που παρείχε στους ανωτέρω λειτουργούς και υπαλλήλους του δεν καταβάλλονταν σε αυτούς δυνάμει σχέσης κοινωνικής ασφάλισης, αλλά δυνάμει της σχέσης που το συνέδεε με αυτούς και επί τη βάσει ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος (ΣΤΕ 1970/2002, 896/1979, 191/1965). Συναφώς, είχε κριθεί ότι ο συνυπολογισμός χρόνου υπηρεσίας που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος κατά την ειδική νομοθεσία περί συνταξιοδότησης των λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, δεν παρακώλυε τον συνυπολογισμό του αυτού χρόνου, προκειμένου να χορηγηθεί σύνταξη, κατά τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, από άλλο φορέα κοινωνικής ασφάλισης, όπως, παραδείγματος χάριν, το Ταμείο Νομικών (ΣΤΕ 3037/2007). Ως προς τις περιόδους, όμως, ταυτόχρονης ασφάλισης σε περισσότερους του ενός ασφαλιστικούς οργανισμούς, ειδικότερα, προβλεπόταν ότι αυτές οι περίοδοι λαμβάνονταν υπόψη μόνο μία φορά και ότι ο ασφαλισμένος είχε δικαίωμα να επιλέξει τον οργανισμό του οποίου η ασφάλιση θα συνυπολογισθεί κατά τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης (άρθρο 3 παρ. 2 του ν.δ/τος 4202/1961). Επίσης, γινόταν δεκτό ότι οι περί διαδοχικής ασφάλισης διατάξεις του ν.δ/τος 4202/1961, αναφερόμενες σε ασφάλιση σε πλείονες ασφαλιστικούς οργανισμούς κ.λπ., δεν εφαρμόζονται στο Δημόσιο, για τους πιο πάνω λόγους (ΣΤΕ 2198/63 ΔΕΝ 20.224, 191/65 ΕΔΚΑ 1965 σ. 269, 99/68 ΔΕΝ 24.414, Χατζηδημητρίου – Ψηλού, Ασφαλιστική Νομοθεσία 2^η έκδ., 1991, σελ. 829).

13. Με τον ν. 2084/1992 («Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» - Α' 165) επιχειρήθηκε η αναμόρφωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης για την εξασφάλιση της βιωσιμότητάς του στο μέλλον με βασικούς άξονες, κατά την οικεία εισηγητική έκθεση, τη ριζική αναμόρφωση του συστήματος χρηματοδότησης, την εκλογίκευση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης σε ό,τι αφορά, ιδίως, το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης, την εκλογίκευση της σχέσης εισφορών και παροχών, την καταπολέμηση της «πολυασφάλισης», της υπερασφάλισης και την αντιμετώπιση των «πολυσυνταξιούχων», και, τέλος, τη διευκόλυνση της βαθμιαίας εναρμόνισης των δομών λειτουργίας των πολυάριθμων ασφαλιστικών συστημάτων (ΟΛΣΤΕ 1320/2019). Με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 2084/1992,

καθιερώθηκε η αρχή της επιλογής ενός ασφαλιστικού φορέα για τα πρόσωπα τα οποία υπάγονται για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα από 01-01-1993 και μετά. Τα πρόσωπα, δηλαδή, αυτά υπάγονται υποχρεωτικά, κατ' άρθρο 39 παρ. 1 του αναφερθέντος νόμου, σε έναν μόνο φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο, σε έναν φορέα επικουρικής ασφάλισης, σε έναν φορέα ασφάλισης ασθένειας και σε έναν φορέα ασφάλισης πρόνοιας. Συνεπώς, εάν για κάποιον ασφαλισμένο που ανήκει στην ανωτέρω κατηγορία συντρέχουν οι προϋποθέσεις για υποχρεωτική ασφάλισή του σε περισσότερους από έναν ασφαλιστικούς φορείς, οι οποίοι χορηγούν ασφαλιστικές παροχές της ίδιας κατηγορίας (π.χ. λόγω της ιδιότητας ή απασχόλησης ή διπλής απασχόλησης με διαφορετικούς φορείς ασφάλισης για κάθε απασχόληση), ο ασφαλισμένος αυτός θα ασφαλιστεί υποχρεωτικά σε έναν μόνο φορέα (ΣΤΕ 409/2024, 1320/2019, 1631/2018). Τον φορέα αυτόν θα επιλέξει ο ίδιος ο ασφαλισμένος με υπεύθυνη δήλωσή του, που υποβάλλεται στους εργοδότες και στους φορείς ασφάλισης, το δικαίωμα δε επιλογής ασκείται μέσα σε προθεσμία 3 μηνών έως 23-12-1997 (άρθρο 39 παρ. 2 του ν. 2984/1992 υπό την αρχική του μορφή) και 6 μηνών από 24-12-1997 (άρθρο 39 παρ. 2 του ν. 2984/1992, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 παρ. 1 του ν. 2556/1997), η οποία εκκινεί από το χρονικό σημείο κατά το οποίο δημιουργείται η υποχρέωση ασφάλισης στον δεύτερο ασφαλιστικό φορέα, ενώ, σε περίπτωση μη υποβολής δήλωσης μέσα στην προθεσμία αυτή, ισχύει, κατ' αρχάς, ο κανόνας ότι η υποχρεωτική ασφάλιση χωρεί στον φορέα που υπάγεται η απασχόληση ή αυτοαπασχόληση ή ιδιότητα που αναλήφθηκε για πρώτη φορά (βλ. ΣΤΕ 40/2014, 1889/2011, 2067, 748/2010, 339/2009). Εξαιρούνται τα Ταμεία Τ.Σ.Α.Υ. και Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., στα οποία η ασφάλιση είναι υποχρεωτική (ΣΤΕ 409/2024, 40/2014, 2067/2010, 1626/2006, ΔΕφΑθ 3370/2015). Κατά την έννοια του άρθρου 43 του ν. 2084/1992, ως ασφαλισμένοι υπαγόμενοι στις διατάξεις του άρθρου 39 του νόμου αυτού, νοούνται τα πρόσωπα τα οποία μέχρι 31-12-1992 δεν έχουν δημιουργήσει υποχρεωτικό ασφαλιστικό δεσμό, λόγω απασχόλησης ή λόγω ιδιότητας, με οποιονδήποτε φορέα ασφάλισης για οποιαδήποτε κατηγορία παροχής. Συνεπώς, οι ανωτέρω διατάξεις δεν καταλάμβαναν αρχικώς τα πρόσωπα τα οποία είχαν υπαχθεί στην ασφάλιση οποιουδήποτε

ασφαλιστικού φορέα πριν από την 01-01-1993 (βλ. ΣΤΕ 40/2014, 2067/2010, 1608/2009).

14. Ειδικά, ως προς τους υπαγόμενους στην ασφάλιση των Ταμείων ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ και ΤΑΝ, οι καταστατικές διατάξεις των Ταμείων αυτών προβλέπουν τα εξής:

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του α.ν. 2326/1940 «Περί Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων» (ΤΣΜΕΔΕ) (Α' 145) ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι στο Ταμείο μετέχουν υποχρεωτικά όλοι οι δικαιούμενοι να είναι μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου, και όλοι οι ασκούντες στην Ελλάδα το επάγγελμα του εργολάβου δημοσίων έργων, βάσει πτυχίου του Υπουργείου Συγκοινωνίας, οι οποίοι εγγράφονται υποχρεωτικά στις ανά το Κράτος εργοληπτικές οργανώσεις. Σύμφωνα δε με το άρθρο 2 του ν. 1486/1984 (Α' 161), που αντικατέστησε το άρθρο 2 του π.δ/τος 27.11/14-12-1926 «Περί Κωδικοποίησης των περί συστάσεως Τεχνικού Επιμελητηρίου κειμένων διατάξεων» (Α' 430): *«Τακτικά μέλη του Τ.Ε.Ε. είναι υποχρεωτικά όλοι οι ελληνικής ιθαγένειας διπλωματούχοι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, των πολυτεχνικών σχολών της Χώρας και των ισότιμων σχολών του εξωτερικού μετά τη λήψη της άδειας άσκησης του επαγγέλματος...»*. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, συνάγεται ότι οι μηχανικοί που ασφαλίζονται υποχρεωτικά στο ΤΣΜΕΔΕ, λόγω της ιδιότητάς τους ως μέλη του Τεχνικού Επιμελητηρίου, δεν υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ για παρεχόμενη, συναφή προς την ιδιότητα του μηχανικού, εξαρτημένη εργασία, η οποία, άλλωστε, αποτελεί, κατά νόμο, την αφορμή της εγγραφής τους στο Τεχνικό Επιμελητήριο και την, εξαιτίας της εγγραφής αυτής, υπαγωγή τους στην ασφάλιση. Εάν, όμως, αυτοί παρέχουν εξαρτημένη εργασία άσχετη προς την ιδιότητα του μηχανικού, που θα θεμελιώνει υποχρέωση ασφάλισης σε άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης, υπάγονται υποχρεωτικά, ως προς αυτήν, στην ασφάλιση του ΙΚΑ (ΣΤΕ 2689/2009, 401/1990, ΔΠρΑθ 4917/2021), ή υπάγονται στη συνταξιοδοτική νομοθεσία του Δημοσίου (πρβλ. ΣΤΕ 2696/2009, 218/2007).

Στη διάταξη του άρθρου 4 του π.δ/τος της 16/23 Μαρτίου 1934 «Περί Κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων του ν.δ/τος της 8/14 Αυγ. 1925 «Περί ταμείου συντάξεως και αυτασφαλείας ιατρών εν Ελλάδι» ως και των Νόμων 5090, 5333 και 5945 «Περί ταμείου συντάξεως και

αυτασφάλισης υγειονομικών» (ΤΣΑΥ) (Α' 113), ορίζεται ότι: «1. Πάντες οι ασκούντες νομίμως εν Ελλάδι το επάγγελμα του ιατρού, του οδοντιάτρου, του φαρμακοποιού και του κτηνιάτρου είναι υποχρεωτικώς και άνευ άλλης τινός διατυπώσεως μέτοχοι του Ταμείου. ...».

Ως προς την υποχρεωτική ασφάλιση άμισθων και έμμισθων λειτουργών και υπαλλήλων στο Ταμείο Νομικών (ΤΑΝ), προβλέπει η διάταξη του άρθρου 7 του ν.δ/τος 4114/1960 «Περί του Κώδικος περί Ταμείου Νομικών» - (Α'164).

Όπως προαναφέρθηκε, η δυνατότητα της επιλογής του ενός κύριου φορέα ασφάλισης επεκτάθηκε με το άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 2335/1995 (το οποίο ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου αυτού και επομένως, δεν έχει αναδρομική ισχύ, βλ. ΣΤΕ 2205/2014) και στους παλαιούς (πριν από 01-01-1993) ασφαλισμένους, οι οποίοι, κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού, ήταν ασφαλισμένοι παράλληλα σε δύο φορείς ως εξής: τόσο ως ελεύθεροι επαγγελματίες στο Ταμείο Νομικών, το Τ.Σ.Α.Υ. και το Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., όσο και ως ανεξάρτητα απασχολούμενοι στο Τ.Α.Ε., Τ.Ε.Β.Ε., Τ.Α.Ν.Π.Υ., Ταμείο Πρόνοιας Ξενοδόχων και Τ.Σ.Α. Η ως άνω εξαιρετική ρύθμιση υπέρ των πριν την 31-12-1992 ανεξάρτητα απασχολούμενων, οι οποίοι υπάγονται στην ασφάλιση του Ταμείου Νομικών, του Τ.Σ.Α.Υ. και του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. και παράλληλα ασκούν δραστηριότητα (ελεύθερο επάγγελμα) ασφαλιστέα σε έναν από τους προαναφερόμενους ασφαλιστικούς φορείς, δικαιολογείται, όπως αναφέρεται σχετικά στην εισηγητική έκθεση του ν. 2335/1995, επειδή στις ανωτέρω κατηγορίες ανεξάρτητα απασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών, υπάρχουν προβλήματα από τη διπλή ασφάλιση σε φορείς κύριας ασφάλισης αυτών, τα οποία γεννώνται από το γεγονός ότι πολλοί από αυτούς απασχολούνται ευκαιριακά και δεν έχουν προσδοκίες συνταξιοδότησης, με συνέπεια να δημιουργούνται άνευ λόγου τριβές και αντιδράσεις από την άσκοπη δεύτερη ασφάλιση για τον ίδιο κίνδυνο. Εξάλλου, η ως άνω ρύθμιση δικαιολογείται και από το γεγονός ότι η υπαγωγή των ως άνω κατηγοριών επαγγελματιών στα ταμεία αυτά (Τ.Ν., Τ.Σ.Α.Υ., Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.), είναι υποχρεωτική, με τυπικό κριτήριο την επιστημονική ιδιότητά τους και μόνο, χωρίς δηλαδή άλλη διατύπωση που να συνδέεται με την απασχόληση (βλ. σχετικά άρθρο 7 του ν.δ/τος 4114/1960, «Κώδικας Περί Ταμείου Νομικών», άρθρο 4 του π.δ/τος της 16/23 Μαρτίου 1934 Περί Κωδικοποίησεως εις ενιαίον κείμενον των διατάξεων του Ν.Δ. της 8/14 Αυγ.

1925 «περί ταμείου συντάξεως και αυτασφαλείας ιατρών εν Ελλάδι» καθώς και των νόμων 5090, 5333 και 5945 «περί ταμείου συντάξεως και αυτασφαλίσεως υγειονομικών» και άρθρο 6 του α.ν. 2326 της 3/11 Μαΐου 1940 περί ταμείου συντάξεων μηχανικών και εργοληπτών δημοσίων έργων, Α' 145), σε αντίθεση με την υπαγωγή των ασφαλισμένων σε φορείς όπως το Τ.Α.Ε., Τ.Ε.Β.Ε. κ.λπ., όπου η υπαγωγή τους συνδέεται με την απασχόλησή τους ως εμπόρων, βιοτεχνών, αυτοκινητιστών, ξενοδόχων, ναυτικών πρακτόρων κ.λπ., δηλαδή με την πραγματική άσκηση του σχετικού επαγγέλματος.

15. Από τον συνδυασμό των προπαρατεθεισών διατάξεων, συνάγεται ότι, μετά τον ν. 2084/1992, οι υπηρεσίες που αναγνωρίζονται, κατόπιν καταβολής εισφοράς, ως συντάξιμες, κατά τη συνταξιοδότηση υπαλλήλων, διακρίνονται στις προηγουμένως παρασχεθείσες αποκλειστικά στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και τα άλλα ν.π.δ.δ., δηλαδή στον εν στενή εννοία δημόσιο τομέα, με οποιαδήποτε σχέση, καθώς και σε οποιεσδήποτε άλλες υπηρεσίες για τις οποίες δεν καταβλήθηκαν εισφορές σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης. Περαιτέρω, συντάξιμες αναγνωρίζονται και οι προηγούμενες του διορισμού του υπαλλήλου υπηρεσίες, για τις οποίες είχαν καταβληθεί εισφορές σε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της κοινής διαδοχικής ασφάλισης του ν.δ. 4202/1961, μη εφαρμοζομένων εφεξής των διατάξεων των άρθρων 1 έως 6 του ν. 1405/1983, που προέβλεπαν, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα αναγνώρισης των υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα ως συντάξιμων από το Δημόσιο ή τον οικείο φορέα, κατόπιν καταβολής συμπληρωματικής εισφοράς. Όπως έχει κριθεί (βλ. Ε.Σ. Ολομ. 917/2012), η ως άνω επέκταση της διαδοχικής ασφάλισης καταλαμβάνει όχι μόνο όσους διορίστηκαν ως μόνιμοι υπάλληλοι για πρώτη φορά από 01-01-1993 και εφεξής και δεν είχαν μέχρι την ημερομηνία αυτή ασφαλιστεί σε οργανισμό κύριας ασφάλισης, αλλά και όσους από αυτούς (διορισθέντες μετά την 01-01-1993) είχαν ασφαλιστεί προηγουμένως σε τέτοιο οργανισμό, μέσω της συνταξιοδοτικής εξομοίωσής τους, διά του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 5 παρ. 5 του ν. 2320/1995, με τους διορισθέντες από την 1η Ιανουαρίου 1983 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 1992, που ομοίως καταλαμβάνονται από την ως άνω επέκταση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 20 παρ. 4 εδ. δ' του ν. 2084/1992. Ως διορισμός τακτικού υπαλλήλου, βάσει του

χρόνου του οποίου καθορίζεται το εφαρμοστέο ως προς τη διαδοχική ασφάλιση καθεστώ (βλ. 790/2016, 5314, 5000/2015, 4350, 2710/2013, 1908/2007, 1752, 1272/2004 II Τμ. Ε.Σ.), νοείται η κατάρτιση υπαλληλικής σχέσης στον εν στενή εννοία δημόσιο τομέα (Δημόσιο, ο.τ.α. ή ν.π.δ.δ.) - (βλ. ΕΣ Τμ.ΙΙ 591/2017).

16. Εν συνεχεία, εκδόθηκε ο ν. 3232/2004 («Θέματα κοινωνικής ασφάλισης και άλλες διατάξεις» - Α' 48), στο άρθρο 1 του οποίου, συμπεριελήφθησαν διατάξεις που αφορούσαν στη διαδοχική ασφάλιση και αργότερα, ο ν. 3863/2010 («Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» - Α' 115), με το άρθρο 5 του οποίου, επίσης ρυθμίστηκαν θέματα διαδοχικής ασφάλισης.

17. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του π.δ/τος 169/2007 κωδικοποιήθηκαν σε ενιαίο κείμενο με τον τίτλο «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» οι διατάξεις της νομοθεσίας που ίσχυε κατά την έκδοσή του για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων. Με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως 7 του άρθρου 11, ορίζονται οι θεμελιωτικές συντάξιμες υπηρεσίες του Δημοσίου. Με την παράγραφο 8 του ίδιου άρθρου, ορίζεται ότι δεν υπολογίζεται σαν συντάξιμος ο χρόνος οποιασδήποτε υπηρεσίας, αν χρησίμευσε ή θα χρησιμεύσει, σύμφωνα με τον νόμο, για απόκτηση δικαιώματος σύνταξης σε οποιονδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου και του Δημοσίου ή σε διεθνή οργανισμό στον οποίο συμμετέχει και η Ελλάδα, καθώς και αν για τον χρόνο αυτό καταβλήθηκε ή θα καταβληθεί, μετά την απομάκρυνση του υπαλλήλου ή του στρατιωτικού, εφάπαξ αποζημίωση ή χρηματική αμοιβή, εκτός αν αυτή επιστραφεί.

18. Το άρθρο 12 του ίδιου π.δ/τος ορίζει ποιες είναι οι υπηρεσίες που λογίζονται ως συντάξιμες και προσμετρώνται στις υπηρεσίες του άρθρου 11, δηλαδή στις υπηρεσίες που υπάγονται στις διατάξεις για τις πολιτικές συντάξεις και αναγνωρίζονται από τον Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων ως συντάξιμες. Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 περ. β' εδ. β' του άρθρου 12 ορίζεται ως συντάξιμη και προσμετρητέα υπηρεσία και η προγενέστερη υπηρεσία που παρασχέθηκε με οποιαδήποτε ιδιότητα και σχέση έκτακτου, με σύμβαση, με μηνιαίο μισθό ή ημερομίσθιο υπαλλήλου, ενώ με την παράγραφο 2 περ. γ' του άρθρου αυτού, ορίζεται ότι λογίζεται σαν

συντάξιμη και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία, μεταξύ άλλων, κάθε προϋπηρεσία στο εσωτερικό ή εξωτερικό, αν και για όσο χρονικό διάστημα αυτή απαιτείται σαν προσόν για την πρόσληψη υπαλλήλου στη δημόσια υπηρεσία, εφόσον ο υπάλληλος αποχωρεί τελικά από τη θέση αυτή. Σε περίπτωση διορισμού ή μετακίνησης του υπαλλήλου σε άλλη θέση ο χρόνος υπηρεσίας που του χρησίμευσε σαν προσόν διορισμού σε προηγούμενη θέση, σε καμιά περίπτωση δεν αναγνωρίζεται ως συντάξιμος στη νέα θέση, εκτός αν η προηγούμενη θέση αποτελεί προϋπόθεση διορισμού στην τελευταία θέση. Ως προϋπηρεσία για την εφαρμογή της περίπτωσης αυτής, νοείται και η δικηγορική, η ιατρική κ.λπ., καθώς και ο χρόνος για την απόκτηση της ειδικότητας που απαιτείται ως προσόν για την πρόσληψη του υπαλλήλου, σε καμιά όμως περίπτωση και ο χρόνος μαθητείας ή πρακτικής άσκησης ή εμπειρίας που τυχόν απαιτήθηκε για την απόκτηση άδειας άσκησης επαγγέλματος. Ο χρόνος προϋπηρεσίας που προσμετράται δεν μπορεί να υπερβαίνει τη δεκαετία. Προκειμένου για υπάλληλο που προσλήφθηκε για πρώτη φορά από 01-01-1983 και μετά, εφόσον για την προϋπηρεσία του, η οποία αποτέλεσε προσόν διορισμού κατά τα ανωτέρω, έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης, έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 10 ή 11 του ν. 1405/1983.

19. Επίσης λογίζεται ως συντάξιμη από το Δημόσιο και προσμετράται στη λοιπή, αυτοδικαίως λογιζόμενη συντάξιμη υπηρεσία και η προϋπηρεσία, η οποία διανύθηκε πριν αποκτήσει ο παρασχών αυτή, την ιδιότητα του τακτικού (μόνιμου) δημόσιου υπαλλήλου, δηλαδή όλη η προγενέστερη υπηρεσία δημοσίου υπαλλήλου ως τακτικού ή έκτακτου ή δόκιμου ή με σύμβαση υπαλλήλου σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με μηνιαίο μισθό ή μηνιαία ή ημερήσια αποζημίωση (άρθρο 12 παρ. 4 του π.δ/τος 169/2007). Σύμφωνα με το Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 103 παρ. 2-5) τακτικός υπάλληλος καλείται όποιος κατέχει νομοθετημένη θέση, ασχέτως αν συνδέεται με το Δημόσιο με μονομερή σχέση δημοσίου δικαίου ή με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου, έκτακτος, δε, αυτός που προσλαμβάνεται για την κάλυψη απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών (βλ. Αβ. Καραλή: Το ενιαίο μισθολόγιο και το επί συμβάσει ιδιωτικού δικαίου προσωπικό του Δημοσίου και των ΝΠΔΔ, ΔΕΝ 34.257). Οι έκτακτοι υπάλληλοι του Δημοσίου

διακρίνονται στους υπηρετούντες: α) για την κάλυψη οργανικών θέσεων ειδικού επιστημονικού, τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού, β) για την κάλυψη απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών και γ) για την κάλυψη παροδικών αναγκών που δεν είναι απρόβλεπτες και επείγουσες (άρθρο 1 ν. 993/79, άρθρο 1 π.δ/τος 410/88). Από τις σχετικές διατάξεις προβλέπεται ότι οι ανωτέρω συνδέονται με το Δημόσιο με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου. Τα πρόσωπα αυτά, ως παρέχοντα στο Δημόσιο εργασία με σχέση ιδιωτικού δικαίου (εξαρτημένη) ασφαλιζόνταν παλαιότερα στο ΙΚΑ ή στους άλλους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, πριν τη σύσταση του ΕΦΚΑ και την ένταξη σε αυτόν των περισσότερων φορέων κοινωνικής ασφάλισης, κατά τις κοινές περί ασφάλισης διατάξεις. Οι διατάξεις της παραγράφου 12 του άρθρου 12 του π.δ/τος 169/2007 ορίζουν τότε λογίζεται συντάξιμος και προσμετρητέος στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία του υπαλλήλου ο χρόνος παροχής υπηρεσίας με σύμβαση μίσθωσης έργου ή με ανάθεση εργασίας κατ' αποκοπή. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για να ισχύσει η πρόβλεψη αυτή είναι οι υπηρεσίες αυτές να έχουν χαρακτηριστεί με διάταξη νόμου ή με δικαστική απόφαση ότι διανύθηκαν με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου (εξαρτημένης) ή εφόσον, σύμφωνα με τα υπηρεσιακά έγγραφα, συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) απασχόληση κατά το συνηθισμένο δημοσιοϋπαλληλικό ωράριο, β) παροχή εργασίας στον χώρο της δημόσιας υπηρεσίας και με την άμεση εποπτεία της και γ) αμοιβή ανάλογη με αυτών που προσλαμβάνονται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

20. Από τη συστηματική ερμηνεία των προπαρατεθεισών διατάξεων (και ειδικότερα των διατάξεων των άρθρων 4 και 39 του ν. 2084/1992, 12 του π.δ/τος 169/2007, 17, 19 και 36^A του ν. 4387/2016), συνάγεται ότι ο συνταξιοδοτικός νομοθέτης, με την ψήφιση των διατάξεων αυτών, απέβλεψε, αφενός μεν στον συνυπολογισμό στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων κάθε τυχόν προγενέστερης υπηρεσίας που αυτοί προσέφεραν στο Δημόσιο, υπό οιαδήποτε νομική μορφή και ιδιότητα, δηλ. ως έκτακτοι, με σύμβαση, με ημερομίσθιο ή με αμοιβή κατ' αποκοπή, αφετέρου δε όπως ο συνυπολογισμός αυτός λαμβάνει χώρα ανεξαρτήτως εάν η δαπάνη της μισθοδοσίας των εκτάκτων αυτών υπαλλήλων επιβάρυνε τον τακτικό προϋπολογισμό ή τυχόν ειδικά κονδύλια ή ειδικούς λογαριασμούς ή ειδικούς πόρους των Υπουργείων που δεν περιλαμβάνονταν και δεν

εμφανίζονταν στο τακτικό κρατικό προϋπολογισμό. Τα ανωτέρω ενισχύονται και από το ότι το δεύτερο εδάφιο της ως άνω περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 12 του π.δ/τος 169/2007, αποτελεί κωδικοποίηση του άρθρου 14 παρ. 1 του α.ν. 377/1968 (Α' 82), το οποίο (άρθρο) φέρει τον τίτλο «Αποσαφήνισης εννοίας όρου εκτάκτου δημοσίας προϋπηρεσίας προσμετρουμένης εις την συντάξιμον υπηρεσίαν», από το οποίο σαφώς συνάγεται ότι ο νομοθέτης θεωρεί αυτονόητο ότι η τυχόν προγενέστερη έκτακτη ή προσωρινή υπηρεσία προσφέρθηκε στο Δημόσιο. Επίσης, και η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά τη γνωμοδότησή της επί της ως άνω διάταξης (6η Έκτακτη Ειδική Συνεδρίαση στις 19 Ιουλίου 1978), εκλαμβάνει ως αυτονόητο ότι πρόκειται για δημόσια προϋπηρεσία και ότι, με τη διάταξη αυτή, επιδιώκεται η προσμέτρηση της υπηρεσίας αυτής στη λοιπή συντάξιμη δημόσια υπηρεσία, ανεξαρτήτως εάν η δαπάνη βάρυνε ειδικούς πόρους που δεν εγγράφονταν στον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό. Συνεπώς, τυχόν προϋπηρεσία που παρασχέθηκε σε ν.π.ι.δ., δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της παρ. 1 περ. β' του άρθρου 12 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007) - (ΕΣ Ολομ. 294/2017).

21. Ειδικότερα, ως προς τους ιατρούς του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.), η διάταξη της παραγράφου 14 του άρθρου 12 του π.δ/τος 169/2007 προβλέπει ότι λογίζεται συντάξιμη και προσμετράται στη λοιπή συντάξιμη υπηρεσία αυτών: α) κάθε υπηρεσία που λογίζεται συντάξιμη για όλους τους άλλους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους και ειδικά από τις υπηρεσίες των παραγράφων 10 και 11 του ίδιου άρθρου αναγνωρίζεται υπηρεσία μέχρι πέντε έτη και για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης για όσους αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας και δε θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης από τις άλλες συντάξιμες υπηρεσίες τους, β) ο χρόνος που απαιτείται ως προσόν διορισμού (ειδικότητας και άσκησης ειδικότητας) και μέχρι δέκα έτη και γ) ο χρόνος προγενέστερης υπηρεσίας σε νοσοκομειακές μονάδες που λειτουργούσαν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ως υπηρεσίες ν.π.ι.δ. και έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του ν.δ./τος 2592/1953.

22. Περαιτέρω, με το άρθρο 4 του ν. 4387/2016, προβλέφθηκε ότι από 01-01-2017 οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό – συνταξιοδοτικό καθεστώς του

Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.), που συνεστήθη με τις διατάξεις του άρθρου 51 του νόμου αυτού και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του ίδιου νόμου. Σύμφωνα, δε, με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4387/2016 και ειδικότερα, ως προς το άρθρο 4 του νόμου αυτού, οι ισχύουσες κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του άρθρου 4 διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, που ρυθμίζουν τις προϋποθέσεις θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος, καθώς και τα όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης, εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την υπαγωγή των ανωτέρω προσώπων στον ε-Ε.Φ.Κ.Α.

23. Με τις διατάξεις του άρθρου 19 του ν. 4387/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 26 του ν. 4670/2020 και ισχύει, περί διαδοχικής ασφάλισης, θεσπίστηκαν ενιαίοι κανόνες για όλους τους ασφαλισμένους του ε-Ε.Φ.Κ.Α. που έχουν διαδοχικό χρόνο ασφάλισης στους ενταχθέντες στον ε-Ε.Φ.Κ.Α. πρώην φορείς κύριας ασφάλισης και στο Δημόσιο. Ειδικότερα, ο ε-Ε.Φ.Κ.Α., στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, για τον υπολογισμό της σύνταξης, λαμβάνει υπόψη το σύνολο του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης που έχει διανυθεί στους πρώην φορείς κύριας ασφάλισης και στο Δημόσιο, για τον οποίο (χρόνο) έχουν καταβληθεί οι προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές. Με τη διάταξη της παραγράφου 9 του άρθρου 19, ειδικότερα, προβλέπεται ότι τα οριζόμενα στο άρθρο αυτό ισχύουν για όλα τα πρόσωπα, ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση («παλαιοί» - «νέοι» ασφαλισμένοι πριν ή μετά την 01-01-1993) και ανεξαρτήτως του χρόνου που υπήχθησαν διαδοχικά, για πρώτη φορά, στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα. Στο ίδιο άρθρο και συγκεκριμένα, στην παράγραφο 2 εδ. β' αυτού, ορίζεται ότι ο παράλληλος χρόνος ασφάλισης έως 31-12-2016 σε περισσότερους του ενός φορείς, αξιοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 (περί παράλληλης ασφάλισης) και 36^A (περί αξιοποίησης του χρόνου παράλληλης απασχόλησης και τρόπου υπολογισμού της σύνταξης). Στην παράγραφο 3 του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι ο ασφαλισμένος δύναται να επιλέξει τον συνυπολογισμό του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης στους ενταχθέντες στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, υπό την προϋπόθεση ότι, μετά την ένταξή τους στον Ε.Φ.Κ.Α., δεν συνεχίζει να ασφαλίζεται για δραστηριότητα ή απασχόληση που υπάγεται στην ασφάλιση του αντίστοιχου φορέα, τομέα, κλάδου και λογαριασμού που δεν επιθυμεί την

προσμέτρηση του χρόνου του. Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι στις περιπτώσεις που έχει διανυθεί παράλληλος χρόνος ασφάλισης σε περισσότερους του ενός ενταχθέντες στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς κλάδους και λογαριασμούς έως 31-12-2016, ο ασφαλισμένος δύναται να επιλέξει τον χρόνο ασφάλισης που επιθυμεί να συνυπολογίσει, σύμφωνα με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, ενώ για τον χρόνο παράλληλης ασφάλισης που δεν υπολογίζεται βάσει των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, ισχύουν οι διατάξεις περί παράλληλης ασφάλισης του ίδιου νόμου. Τέλος, στην παράγραφο 6 του ως άνω άρθρου, ορίζονται τα ειδικότερα ισχύοντα για τα πρόσωπα που προσλήφθηκαν για πρώτη φορά στο Δημόσιο πριν την 01^η-01-1983 και έχουν πραγματοποιήσει χρόνο ασφάλισης σε περισσότερους από έναν φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. Για τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης, υπολογίζεται ο χρόνος υποχρεωτικής ή προαιρετικής ασφάλισης, ενώ κάθε αντίθετη διάταξη αναφορικά με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης καταργείται από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α. και την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του ν. 4387/2016, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του νόμου.

24. Η αξιοποίηση του χρόνου παράλληλης ασφάλισης και ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης προβλέπονται στο άρθρο 36^Α του ν. 4387/2016, στο οποίο ορίζεται ότι χρονικά διαστήματα παράλληλης ασφάλισης που έχουν διανυθεί έως τις 31-12-2016 και για τα οποία έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές θεωρούνται διακριτοί, αυτοτελείς χρόνοι κύριας ασφάλισης (παρ. 1), ενώ χρονικά διαστήματα παράλληλης απασχόλησης μετά την 01-01-2017, για τα οποία έχουν καταβληθεί περισσότερες της μιας ασφαλιστικές εισφορές, θεωρούνται ενιαίος χρόνος ασφάλισης για κύρια σύνταξη (παρ. 2). Κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης απονομής κύριας σύνταξης, το χρονικό διάστημα που έχει διανυθεί μετά την 01-01-2017 και για το οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές παράλληλης απασχόλησης, προσμετράται, κατ' επιλογή του ασφαλισμένου, στον ασφαλιστικό χρόνο ενός από τους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. πρώην φορείς, στον οποίο έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές για τη θεμελίωση αυτοτελούς συνταξιοδοτικού δικαιώματος (παρ. 3).

25. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4387/2016, με βάση το άρθρο 14 αυτού, επανυπολογίζονται οι συντάξεις που ήδη καταβάλλονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. Περαιτέρω, προστατεύονται ρητά οι ήδη καταβαλλόμενες συντάξεις. Ειδικότερα, η επέμβαση στις υφιστάμενες έννομες σχέσεις αποτελεί, σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, θεσμό διαχρονικού δικαίου. Εντούτοις, ο νομοθέτης επιλέγει να εισάγει μία ευνοϊκή μεταχείριση για τους ήδη συνταξιούχους, προβλέποντας ρητά ότι, μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, οι συντάξεις συνεχίζουν να καταβάλλονται στο ύψος που είχαν διαμορφωθεί κατά την 31-12-2014, σύμφωνα με τις τότε ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, παρακρατούμενης της εισφοράς υπέρ υγειονομικής περίθαλψης, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 1 παρ. 30 του ν. 4334/2015. Με τον τρόπο αυτό, επιλέγεται να διατηρηθούν τα ποσά των καταβαλλόμενων συντάξεων στα όρια που προδιαγράφονται με βάση τον ως άνω τρόπο υπολογισμού. Ως εκ τούτου, η συγκεκριμένη πρόβλεψη στοχεύει στον σεβασμό της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, όπως αυτή προστατεύεται, τόσο στην εθνική όσο και στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Οι διατάξεις του άρθρου 14 περί αναπροσαρμογής των συντάξεων και προστασίας των καταβαλλόμενων συντάξεων, εφαρμόζονται ανάλογα και κατά τον υπολογισμό του ανταποδοτικού μέρους της σύνταξης και του συντάξιμου μισθού των προσώπων του άρθρου 17 περί παράλληλης ασφάλισης.

26. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4387/2016, συνάγεται ότι διαδοχική ασφάλιση είναι η ασφάλιση που έχει πραγματοποιηθεί έως την 31-12-2016 σε διαδοχικά χρονικά διαστήματα και σε διαφορετικούς φορείς, τομείς ή λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον ΕΦΚΑ, ενώ παράλληλη ασφάλιση είναι η ασφάλιση που έχει πραγματοποιηθεί πριν την 01-01-2017 σε δύο ή περισσότερους φορείς λόγω παροχής μισθωτής εργασίας ή λόγω άσκησης εκ παραλλήλου μισθωτής και αυτοτελούς ή ελεύθερου επαγγέλματος ή αγροτικής απασχόλησης σε διαφορετικούς φορείς, τομείς ή λογαριασμούς που εντάχθηκαν στον ΕΦΚΑ έως την έναρξη λειτουργίας του. Η παράλληλη ασφάλιση διακρίνεται από την παράλληλη απασχόληση, ο χρόνος της οποίας, μετά τη σύσταση και λειτουργία του e-ΕΦΚΑ, δηλ. από την 01-01-2017 και μετά, θεωρείται ενιαίος χρόνος ασφάλισης για κύρια σύνταξη για τα χρονικά διαστήματα για τα οποία έχουν καταβληθεί περισσότερες της μιας

ασφαλιστικές εισφορές στον e-ΕΦΚΑ. Σκοπός της διαδοχικής ασφάλισης είναι η εξασφάλιση στον διατελέσαντα διαδοχικώς ασφαλισμένο σε διάφορους ασφαλιστικούς οργανισμούς της δυνατότητας να λάβει σύνταξη με συνυπολογισμό των χρονικών διαστημάτων, κατά τα οποία αυτός υπαγόταν διαδοχικά και όχι ταυτόχρονα (ΣΤΕ 1330/2009, 271/2006, 1212/1987), στην ασφάλιση των διαφόρων φορέων.

27. Η διαδοχική ασφάλιση διακρίνεται από την παράλληλη (ή πολλαπλή) ασφάλιση. Στην τελευταία ο ασφαλισμένος υπάγεται σε περισσότερους φορείς κατά το ίδιο χρονικό διάστημα. Δηλαδή, οι περίοδοι ασφάλισης δεν διαδέχονται η μία την άλλη, αλλά διανύονται ταυτόχρονα. Παράλληλη ασφάλιση υπάρχει όταν ένα πρόσωπο ασκεί παράλληλα δύο ή πλείονα επαγγέλματα, για το καθένα από τα οποία υπάγεται σε διαφορετικό Ταμείο Ασφάλισης (Γ. Ψηλού, Ειδικότερα για την Παράλληλη και Διαδοχική Ασφάλιση, ΔΕΝ2004, Τεύχος 1438 σελ. 1720). Οι χρόνοι αυτοί δεν μπορούν να συνυπολογιστούν. Η περίοδος παράλληλης ασφάλισης σε περισσότερους από ένα φορείς λαμβάνεται υπόψη μόνο μία φορά (Α. Στεργίου, Διαδοχική Ασφάλιση, σε Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης, 2^η έκδ., 2014, σ. 517-520, αλλά και Α. Πετρόγλου, Δίκαιο Κοινωνικής Ασφαλίσεως 1974, τ. Β', σ. 551, κατά τον οποίο, *«πρέπει από την πολιτεία να εξασφαλισθεί στον ασφαλισμένο η δυνατότητα συνυπολογισμού του διαδοχικά πραγματοποιηθέντος χρόνου ασφάλισης, για να μην απωλέσει αυτός, λόγω μεταβολών επαγγελματικού προσανατολισμού, την κοινωνική προστασία, όχι όμως και για να καταστεί πλουσιότερος»*).

28. Από τις ανωτέρω διατάξεις, προκύπτει ότι συνυπολογισμός των περιόδων που έχουν διανυθεί σε περισσότερους ασφαλιστικούς φορείς, προς θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή βελτίωση της σύνταξης, επιτρέπεται μόνο σε περίπτωση διαδοχικής και όχι ταυτόχρονης και παράλληλης ασφάλισης και υπό την προϋπόθεση ότι κατά τον χρόνο επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης, ο ασφαλισμένος τελεί σε ενεργό ασφαλιστικό δεσμό με ένα μόνο από τους φορείς, έχοντας διακόψει τον ασφαλιστικό δεσμό με κάθε άλλο φορέα. Επομένως, κατά το χρονικό διάστημα που ο ασφαλισμένος διατηρεί ενεργή την παράλληλη ασφάλισή του σε περισσότερους ασφαλιστικούς φορείς, δεν έχει δικαίωμα να επιδιώξει την εφαρμογή των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης και να ζητήσει το

συνυπολογισμό των χρονικών διαστημάτων που διάνυσε στους φορείς αυτούς, έστω και αν τα χρονικά αυτά διαστήματα δεν συμπίπτουν (Γνωμοδότηση ΝΣΚ 174/2021). Στην περίπτωση αυτή, ο ασφαλισμένος μπορεί είτε να ζητήσει από κάθε φορέα χωριστά τις παροχές που δικαιούται να λάβει βάσει της νομοθεσίας που διέπει τον φορέα αυτό είτε να διακόψει, με δήλωσή του που υποβάλλεται έγκαιρα, την ασφάλισή του στους λοιπούς φορείς, οπότε μπορεί να ζητήσει την εφαρμογή των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης (βλ. ΣτΕ 2532/2013, 1189/2008, 1608/2007 εππαμ.).

29. Η εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης δεν είναι υποχρεωτική για τους χρόνους που έχουν πραγματοποιηθεί έως την 31-12-2016. Ο ασφαλισμένος μπορεί να επιλέξει τον συνυπολογισμό ή μη του χρόνου διαδοχικής ασφάλισης που έχει διανύσει σε κάποιον από τους πρώην ενταχθέντες φορείς.

30. Οι τέως Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης ΤΣΜΕΔΕ (Τομέας Σύνταξης Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων), ΤΣΑΥ (Τομέας Σύνταξης και Ασφάλισης Υγειονομικών) και ΤΑΝ (Τομέας Ασφάλισης Νομικών), οι οποίοι ενδιαφέρουν εν προκειμένω την ερωτώσα Υπηρεσία, ανήκουν, βάσει του άρθρου 53 του ν. 4387/2016, στους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς.

31. Η διάταξη του εδαφίου β' της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του ν. 4387/2016, κάνει λόγο για αξιοποίηση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 17 και 36^Α του ίδιου νόμου, του παράλληλου χρόνου ασφάλισης, έως 31-12-2016, σε περισσότερους του ενός φορείς. Οι διατάξεις αυτές αφορούν η μεν πρώτη την παράλληλη ασφάλιση προσώπων τα οποία, βάσει γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων, όπως ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, ασφαλιζονταν υποχρεωτικά σε δύο ή περισσότερους πρώην φορείς ή τομείς ασφάλισης που εντάχθηκαν στον Ε.Φ.Κ.Α. (άρθρο 17 παρ. 1) και προσώπων, τα οποία βάσει των γενικών, ειδικών ή καταστατικών διατάξεων κάθε ενταχθέντα στον Ε.Φ.Κ.Α. πρώην φορέα, όπως ίσχυαν έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, ασφαλιζονταν υποχρεωτικά, λόγω ιδιότητας, σε δύο ή περισσότερους πρώην φορείς για την ίδια απασχόληση (άρθρο 17 παρ. 2), η δε δεύτερη διάταξη αφορά την αξιοποίηση του χρόνου παράλληλης απασχόλησης. Συγκεκριμένα, εάν τα χρονικά διαστήματα της παράλληλης ασφάλισης έχουν διανυθεί έως τις 31-12-2016 και έχουν καταβληθεί γι' αυτά ασφαλιστικές εισφορές, τα διαστήματα αυτά θεωρούνται

διακριτοί, αυτοτελείς χρόνοι κύριας ασφάλισης (άρθρο 36^Α παρ. 1), ενώ τα χρονικά διαστήματα παράλληλης απασχόλησης μετά την 01-01-2017, για τα οποία έχουν καταβληθεί περισσότερες της μιας ασφαλιστικές εισφορές, θεωρούνται ενιαίος χρόνος ασφάλισης για κύρια σύνταξη (άρθρο 36^Α παρ. 2).

32. Η αξιοποίηση του παράλληλου χρόνου ασφάλισης εξετάζεται κατά την εξέταση της αίτησης συνταξιοδότησης είτε με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης είτε με βάση το αυτοτελές δικαίωμα, υπό την προϋπόθεση ότι ζητείται η αξιοποίηση του παράλληλου χρόνου ασφάλισης του άλλου πρώην φορέα (είτε για προσαύξηση είτε για υπολογισμό δεύτερης ανταποδοτικής σύνταξης). Η προσαύξηση της σύνταξης για την παράλληλη ασφάλιση εφαρμόζεται για όλες τις αιτήσεις συνταξιοδότησης που έχουν υποβληθεί από τις 13-05-2016 και μετά, καθώς και σε αιτήσεις συνταξιοδότησης, των οποίων η καταβολή της σύνταξης αρχίζει μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016, σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

33. Ο παράλληλος χρόνος που δεν έχει ληφθεί υπόψη για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, λαμβάνεται υπόψη για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 36^Α του ν. 4387/2016.

34. Οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι, για το χρονικό διάστημα έως την 31-12-1992, πριν το διορισμό τους στο Δημόσιο, κατά το οποίο υπηρέτησαν στον Δημόσιο Τομέα ως συμβασιούχοι ιδιωτικού δικαίου (έκτακτη υπηρεσία), ασφαλίζονται υποχρεωτικά μόνο στο πρώην ΕΤΑΑ (πρώην ΤΣΜΕΔΕ, πρώην ΤΣΑΥ, πρώην ΤΑΝ). Μετά τον διορισμό τους στο Δημόσιο, προκύπτει διπλή ασφάλιση και στο Δημόσιο και στο ΕΤΑΑ (υποχρεωτική στο Δημόσιο και στο ΕΤΑΑ για όσους διορίζονταν στο Δημόσιο έως 31-12-1992 και υποχρεωτική στο ΕΤΑΑ και προαιρετική στο Δημόσιο για όσους διορίζονταν μετά την 01-01-1993). Ως εκ τούτου, το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία διορισμού τους και μέχρι την 31-12-2016, κατά το οποίο καταβάλλονταν δύο ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του Δημοσίου και υπέρ του ΕΤΑΑ, συνιστά χρόνο παράλληλης ασφάλισης, και μπορεί να αξιοποιηθεί από το πρώην ΕΤΑΑ για τη χορήγηση προσαύξησης στη σύνταξη, σύμφωνα με το άρθρο 36^Α του ν. 4387/2016. Ο χρόνος έκτακτης υπηρεσίας στο Δημόσιο για τον οποίο έχει χωρήσει ασφάλιση μόνο στο πρώην ΕΤΑΑ, είναι χρόνος

διαδοχικής ασφάλισης και μπορεί να ληφθεί υπόψη για τη χορήγηση σύνταξης από τον απονέμοντα φορέα (πρώην Δημόσιο), κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης.

35. Σύμφωνα με τα ανωτέρω είναι και η άποψη του Τμήματος Δ' Διαδοχικής Ασφάλισης της Διεύθυνσης Παροχών Κύριας Σύνταξης της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Ασφάλισης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως εκφράστηκε στο υπ' αρ. πρωτ. 39447/9-7-2024 έγγραφο απόψεων που απέστειλε, κατόπιν του υπ' αρ. 745/2024 αναβλητικού Πρακτικού του ΣΤ' Τμήματος του ΝΣΚ. Διαφορετική αντιμετώπιση του ζητήματος, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο έγγραφο αυτό, δημιουργεί «πλασματικά» παράλληλη ασφάλιση πέραν του Φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης (ΕΤΑΑ/ΤΣΜΕΔΕ, ΤΑΝ, ΤΣΑΥ) και στο Δημόσιο, για χρόνο έκτακτης υπηρεσίας (ιδιωτικού δικαίου), μη καλυπτόμενης από το π.δ.169/2007, η οποία δεν βρίσκει έρεισμα στην υφιστάμενη νομοθεσία και καταστρατηγεί τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, μέσω της οποίας αξιοποιείται πλήρως, συνταξιοδοτικά, ο σχετικός χρόνος ασφάλισης.

36. Από όσα προεκτέθηκαν, και λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω οριοθέτηση του χρόνου ασφάλισης, συνάγεται ότι ο διαδοχικός χρόνος ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη μόνο με βάση τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης και δεν δύναται να αξιοποιηθεί με βάση τις διατάξεις των άρθρων 17 και 36^Α του ν. 4387/2016, γιατί δεν αποτελεί χρόνο παράλληλης ασφάλισης. Περαιτέρω, από τη σαφή διατύπωση της διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 19 του ν. 4387/2016, συνάγεται ότι ο χρόνος της προσμετρητέας υπηρεσίας στο Δημόσιο δεν μπορεί να θεωρηθεί συντάξιμος, στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος επικαλείται την εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης με τους τ. φορείς ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ. Τούτο, διότι κάτι τέτοιο αντίκειται στην έννοια της διαδοχικής ασφάλισης, που είναι η ασφάλιση που έχει πραγματοποιηθεί σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα και όχι εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος, κατά το οποίο ο ασφαλισμένος ήταν υποχρεωμένος από τη νομοθεσία να ασφαλίζεται παράλληλα σε δύο ασφαλιστικούς φορείς, κλάδους, τομείς ή λογαριασμούς.

37. Εξάλλου, ο χρόνος υπηρεσίας του έκτακτου προσωπικού στο Δημόσιο δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε χρόνος παράλληλης ασφάλισης, κατά την έννοια της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 36^Α του ν. 4387/2016, για το έως

τις 31-12-2016 διάστημα, καθώς το Δημόσιο δεν αποτελεί Οργανισμό Κοινωνικής Ασφάλισης, οπότε, ακόμη και στην περίπτωση που έχουν καταβληθεί ασφαλιστικές εισφορές στο Δημόσιο, το χρονικό διάστημα υπηρεσίας του έκτακτου προσωπικού δεν μπορεί να θεωρηθεί, κατά την έννοια της πιο πάνω διάταξης, διακριτός, αυτοτελής χρόνος κύριας ασφάλισης. Για τα διαστήματα, δε, μετά την 01-01-2017, για τα οποία έχουν καταβληθεί περισσότερες της μιας ασφαλιστικές εισφορές, αυτά θεωρούνται ενιαίος χρόνος ασφάλισης για κύρια σύνταξη, και στην περίπτωση αυτή, ο νόμος (άρθρο 36^Α παρ. 2 του ν. 4387/2016) κάνει λόγο για παράλληλη απασχόληση (και όχι παράλληλη ασφάλιση), στοιχείο που δεν συντρέχει στην περίπτωση του υποβληθέντος ερωτήματος. Ο χρόνος παράλληλης ασφάλισης, εντούτοις, που έχει διανυθεί στους πιο πάνω τέως φορείς, θα αξιοποιηθεί, κατά τις διατάξεις των άρθρων 17 και 36^Α του ν. 4387/2016, για τη χορήγηση προσαύξησης στη σύνταξη.

Απάντηση

38. Ενόψει των ανωτέρω εκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΣΤ΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί, ομόφωνα, ως ακολούθως: Ο χρόνος της προσμετρητέας υπηρεσίας στο Δημόσιο ασφαλισμένων που πραγματοποίησαν χρόνο ασφάλισης με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου προ του διορισμού τους ως μονίμων υπαλλήλων στο Δημόσιο και έχει διανυθεί ταυτόχρονα με τον χρόνο, κατά τον οποίο αυτοί υπάγονταν στην υποχρεωτική ασφάλιση των τ. φορέων ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ, δεν μπορεί να θεωρηθεί συντάξιμος, στην περίπτωση που ο ασφαλισμένος επικαλείται την εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης με τους τ. φορείς ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ. Ειδικότερα, οι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι, για το χρονικό διάστημα έως την 31-12-1992, πριν το διορισμό τους στο Δημόσιο, κατά το οποίο υπηρέτησαν ως συμβασιούχοι ιδιωτικού δικαίου (έκτακτη υπηρεσία) στο Δημόσιο, ασφαλιζόνταν υποχρεωτικά μόνο στο πρώην ΕΤΑΑ (ΤΣΜΕΔΕ, ΤΣΑΥ, ΤΑΝ). Μετά τον διορισμό τους στο Δημόσιο, προκύπτει διπλή ασφάλιση και στο Δημόσιο και στο ΕΤΑΑ (υποχρεωτική στο Δημόσιο και στο ΕΤΑΑ για όσους διορίζονταν στο Δημόσιο έως 31-12-1992 και υποχρεωτική στο ΕΤΑΑ και προαιρετική στο Δημόσιο για όσους διορίζονταν μετά την 01-01-1993). Ως εκ τούτου, το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία διορισμού τους και μέχρι

την 31-12-2016, κατά το οποίο καταβάλλονταν δύο ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του Δημοσίου και υπέρ του ΕΤΑΑ, συνιστά χρόνο παράλληλης ασφάλισης και μπορεί να αξιοποιηθεί από το πρώην ΕΤΑΑ για τη χορήγηση προσαύξησης στη σύνταξη, σύμφωνα με το άρθρο 36^Α του ν. 4387/2016. Ο χρόνος έκτακτης υπηρεσίας στο Δημόσιο για τον οποίο έχει χωρήσει ασφάλιση μόνο στο πρώην ΕΤΑΑ, είναι χρόνος διαδοχικής ασφάλισης και μπορεί να ληφθεί υπόψη για τη χορήγηση σύνταξης από τον απονέμοντα φορέα (πρώην Δημόσιο), κατ' εφαρμογή των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 09/12/2024

Ο Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Κωνσταντίνος Γεωργιάδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ευδοκία Σαφαρή
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.